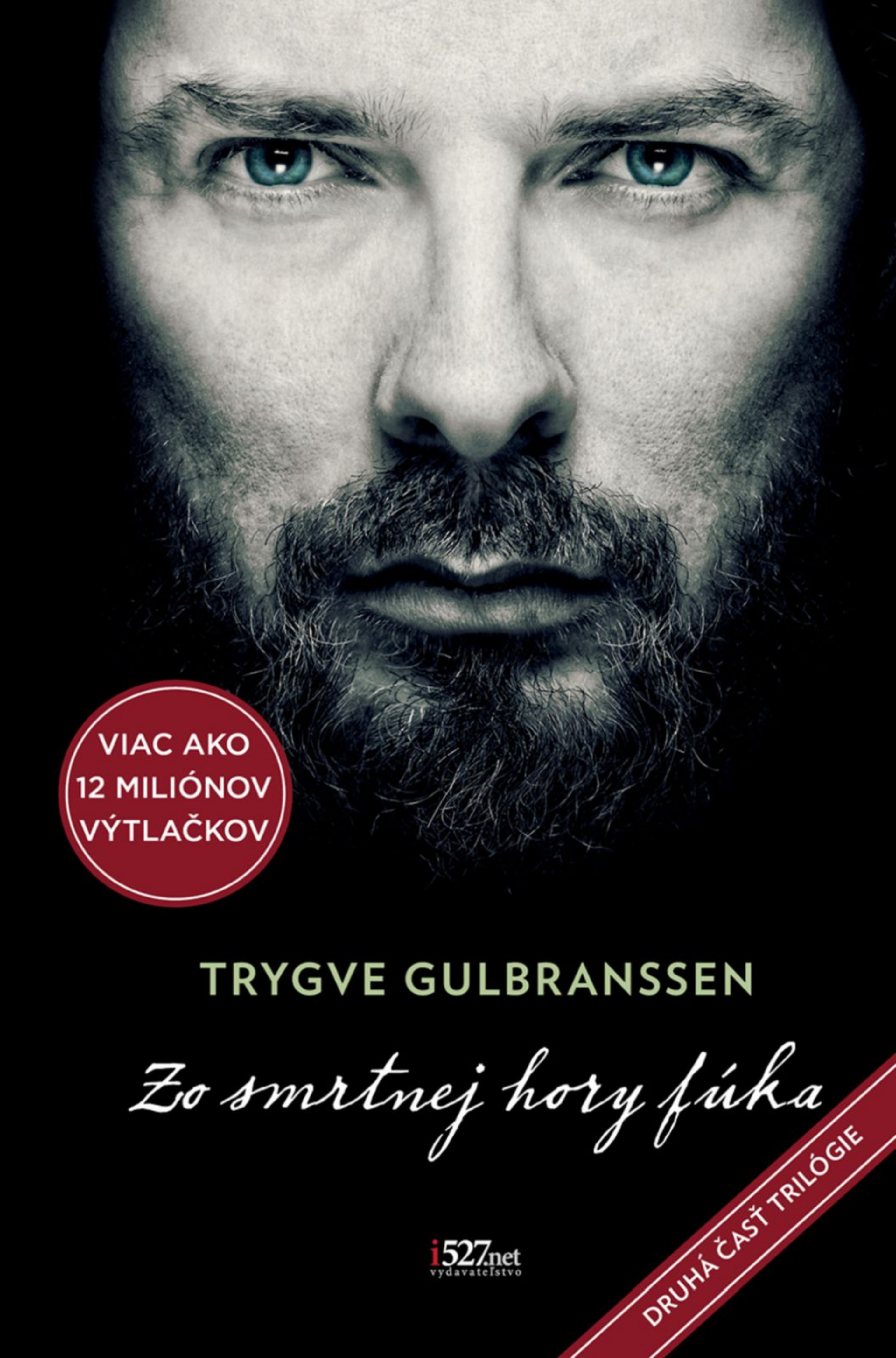

VIAC AKO
12 MILIÓNOV
VÝTLAČKOV

TRYGVE GULBRANSSEN

Zo smrtnej hory fúka

i527.net
vydavateľstvo

DRUHÁ ČASŤ TRILÓGIE

Zo smrtnej hory fúka

TRYGVE GULBRANSSEN

Zo smrtnej hory fúka

© 1935, H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard) AS
Published in agreement with Oslo Literary Agency

Det blåser fra Dauingfjell
All rights reserved.

Cover design © Ingeborg Ousland

Všetky práva vyhradené. Bez predchádzajúceho písomného povolenia vydavateľa nesmie byť žiadna časť publikácie reprodukováaná, uložená do vyhľadávacieho systému alebo prenášaná v akejkoľvek forme či akýmkoľvek spôsobom – napríklad elektronicky, kopírovaním, nahrávaním. Výnimkou sú krátke citácie recenzií v tlačenej podobe.

Slovenské vydanie:
Preklad © Miroslav Zumrík
Copyright © i527.net, s. r. o., 2026
www.i527.net

ISBN 978-80-8249-201-2

PRVÝ DIEL

Major Barre doslúžil v armáde už pred mnohými rokmi; ako si však rázne vykračoval ulicou a trochu krútil paličkou s kovovým gombíkom, stále z neho vyžarovalo čosi vojenské.

Bolo sivé jesenné počasie a všade hlboké blato, Barre si ale obul čižmy siahajúce až po kolená a pri kráčaní natáhoval nohy mocne a sebaisto. Veru, mokrinu na ulici si sotva všímal, pretože len zriedka spúšťal zrak k zemi. Jeho pevná a hladko oholená brada mu spočívala medzi končekmi goliera nad žiarivo bielym nariaseným žabó a dokorán otvorené rozžiarenené oči upieral priamo pred seba. Ukradomky však nimi šíbal do strán k oknám, za ktorými bývali známi alebo odkiaľ pred nejakými dňami zazrel spomedzi závesov vykúkať zvedavú ženskú tvár.

Major Barre napriek ťažkostiam a chudobe ani náhodou neskončil so životom. Pre chlapa ako on šesťdesiat rokov nič neznamenal. V odvážnych očiach smädných po živote sa mu aj teraz vždy silne zabľyslo, kedykoľvek zbadal „čosi rozkošné“, a kamkoľvek prišiel, prinášal skvelú náladu.

Na rohu námestia s trhoviskom sa objavil justičný radca Gabbe, ktorý opatrne skackal z kameňa na kameň v najhoršom blate. Na nohách mal večné črievice so sponou, pančuchy mu pevne obopínali lýtko

vypchaté vatou a spod vykasaných rukávov priliehavého kabáta mu vykúkali čipkované okraje.

Barre si popod fúz zašomral čosi ako „starý blázon“, keď však justičný radca na chvíľku zodvihol zrak, major sa z diaľky úctivo pozdravil.

Gabbe sa práve chystal prejsť na druhú stranu ulice, keď však zbadal majora, zarazene sa zastavil, zodvihol monokel a skúmavo sa naňho zahľadel. Po chvíľke rozmýšľania Gabbe zmenil smer a zamieril k Barremu. Obaja ostali stáť a justičný radca sa cez sklíčko monokla znova zblízka a pozorne zadíval na majora.

„O vašej krásnej dcére, slečne Adelheide, počúvam rôzne reči,“ zašušlal justičný radca.

V Barreho dobre naladenej tvári sa zachvelo prekvapenie a vážnosť a oči mu sprísneli. Reči pre neho znamenali „zlé správy“.

Justičný radca si v majorovom výraze všimol zmenu a poponáhľal sa dodať:

„No, Adelheida predsa vždy mala slabosť pre Rousseaua.“ Viac povedať nestihol. Major ho mocným hlasom prerušil. „Čože? Slabosť pre Rusa? A kto je to, čo je zač ten Rus?“

Justičnému radcovi sa na modravých perách rozihral vznešený, blahosklonný úsmev a radca zvrátil obočie, takže jeho už aj tak výrazné vačky pod očami sa mu ešte viac predĺžili.

„No tak, no tak, pán major,“ ozval sa trochu povýšenecky, „veď predsa poznáte toho odbojného švajčiara...“

„Nie, a nech ma parom vezme, ak by som nejakého poznal,“ zahrmel Barre.

Justičný radca sa nervózne porozhliadol. Tento major Barre sa vie príľahko rozohniť, no tá vec s jeho

dcérou musí byť naozaj horkou pilulkou, ak sa veci skutočne majú tak, ako sa hovorí, a on by sa veľmi rád dozvedel pravdu. Podarilo sa mu Barremu vysvetliť, kto je to Rousseau a že dcéra Adelheida zo všetkého najradšej číta filozofovu knihu s názvom „Nová Heloisa“, na čo major musel priznať, že mu onen Rousseau nie je celkom neznámy.

Justičný radca sa viac nemienil boriť v črieviciach po blate, a tak majorovi navrhol, aby si dali pohár portského vína v klube. Cestou tam z majora vytiahol, že jeho dcéra sa skutočne zasnúbila – a to na vidieku. Jemnocit radcovi nedovolil použiť slovo „sedliak“. Keď sa predchádzajúci deň o Adelheidinom zasnúbení dopyčovala pani radcová, vzdialená príbuzná majorovej nebohej manželky, premkli ju ľahké mdloby. Pani radcová so stúpajúcim zdesením opakovala slovo „*sedliak*“ a nechala sa počuť, že Adelheidina mama a obzvlášť stará mama, pani biskupová Ramerová, sa preto musia obracať v hrobe. Adelheida síce vo svojich dvadsiatich siedmich rokoch už bola tak trochu zreloú dámou, nebolo však žiadnym tajomstvom, že povedala áno lekárnikovi Bohrovi, zámožnému mužovi z vyšších kruhov, hoci aj trochu staršiemu. Doma u radcovcov na to mali *jediné* vysvetlenie: Adelheida sa musela priveľmi začítať do Rousseaua.

Justičný radca za stolom v klube oľutoval, že sa nechal zviešť zvedavosťou a navrhol majorovi pohárik. Ten mu už predsa kolujúce reči potvrdil a sedieť tu naďalej s majorom Barrem preňho znamenalo iba stratu času. Major ho nikdy nezaujímal a po záležitosti s dcérou ho viac nemohli považovať za súčasť vyšších kruhov. Radcu tiež rozčuľovala hlasná vrava, údery

a cinkanie z biliardovej miestnosti. Vytiahol si zlatú tabatierku so štekľivým vyrezávaným výjavom na slonovinovom viečku, ľahko po ňom poklepal a nabral si štipku šnupacieho tabaku. Major si to vysvetlil ako príležitosť, aby si odlomil z hlavičky hlinenej fajky, nastokol si na ňu náustok a oboch ich zahalil do hnusnej kúdele z lacného, tuho vylúhovaného tabaku.

Justičný radca si pripadal, akoby sa omylom ocitol v akejsi prístavnej krčme, a rozhodol sa, že nemilú záležitosť nebude viacej predlžovať. Vytiahol si zlaté hodinky na ťažkej retiazke s cengotavými pečatidlami a túto nádheru nechal hodnú chvíľu na očiach všetkých prítomných.

„Azda je čas, aby som zasa šiel,“ vyhlásil a spod mimoriadne pretiahnutých viečok sa pozrel na Barreho. V majorovej tvári sa nezračila iba obvyklá nádherná bezstarostnosť. Z očí mu žiarila aj akási veselosť, ktorú si pri stretnutí všimol aj justičný radca. Radca si opäť nasadil monokel a skúmavo, trochu podráždene a zároveň neisto uprel zrak na Barreho.

„Nezdá sa, že by vás osud dcéry obzvlášť ťažil,“ vyhlásil radca zreteľne karhavým tónom.

Major Barre si vytiahol z úst pipasár a trochu sa narovnal. Z očí mu sršala sila a radosť.

„Nie veru,“ povedal rozhodne, „o ňu rozhodne nemám žiadne obavy.“

Radca doširoka a prekvapene roztvoril oko za monoklom, druhým neisto zažmurkal. Po dlhom mlčaní spustil zrak a usrkol si z pohára. Odrazu pohľad znova zodvihol a opýtal sa:

„Ako sa volá to miesto, kam sa má Adelheida vydať?“

„Bjørndal,“ odvetil major a oči mu nikdy nesvietili mocnejšie.

Tvár justičného radcu s vačkami pod očami premkol zvláštny nepokoj a modravé pery vydali mľaskavý zvuk, ako to zvyknú robiť veľmi starí ľudia.

„Bjørndal,“ zopakoval potichu a neprítomne hľadel pred seba. „Kedysi som mal do činenia s jedným, čo sa volal Dag Bjørndal. Je Adelheidin nastávajúci jeho príbuzný?“

„Áno,“ prisvedčil major, „je to syn starého Daga Bjørndala.“

Justičný radca cmukol ústami, ako keď odzátkujú fľašu, a monokel mu vypadol na stôl. Viečka, ktorými inak všemožne významne potahoval a ktoré vedel tak spoľahlivo ovládať, sa teraz dali do pohybu, rozochveli sa a dodávali sudcovi napoly zmätený výraz.

Major, ktorý sa znova oprel o stoličku, hodil po radcovi pohľad a mocne si potiahol z fajky, aby prekryl vlastný úsmev.

Radca sa konečne spamätal a nasadil si monokel.

„A má... mnoho súrodencov?“ opýtal sa neisto.

„Nie, Adelheidin nastávajúci je jediný potomok,“ oznámil major Barre pokojne a zreteľne. Musel si poriadne zabafkať fajkou, aby sa ukryl v dyme, pretože radca teraz s vyvalenými očami vyzeral skrátka hlúpo a major mal čo robiť, aby sa nahlas nerozozmial.

„Jediný syn Daga Bjørndala,“ povedal justičný radca napokon, „no teda.“ Zamyslene sa porozhliadol po stole. Zistil, že ich poháriky ostali prázdne, a objednal ďalšie. Asi zabudol, že len pred chvíľou vôbec nemal času nazvyš, aby tu s Barrem vysedával. Teraz si s majorom priateľsky pripil, vytiahol tabatierku a nikam sa nepo-náhľal – azda aby si utriedil myšlienky.

„Tam ste teda strávili leto?“ chcel vedieť.

„Áno, a tiež posledné Vianoce,“ odvetil Barre.

„Ten starý má vraj nespočetne veľa majetku – statkov – a lesov – a peňazí,“ vymenúval radca tak potichu, akoby sa zhováral sám so sebou, „a údajne sa mimoriadne rozumie – financiám...“

„Asi to tak bude,“ utrúsil major.

„Ale,“ namietol justičný radca a náhle zodvihol zrak, „domácnosť má vraj takú staromódnu a prísnu, a on sám je údajne – hm – tvrdý... *mimoriadne* tvrdý muž.“

„No,“ ozval sa Barre, „na Bjørndale panujú všelijaké staré aj nové móresy, ale *ja* nemám dôvod, aby som sa na niečo sťažoval. Tiež sa mi donieslo, ako sa s Dagom Bjørndalom neradno zaplietť; odkedy som ho však spoznal, viem, že si nemožno priať lepšieho priateľa. A akokoľvek tvrdý svojho času býval, podľa mňa nikto nemôže tvrdiť, že by sa voči niekomu dopustil neprávosti.“ Barre sa pri reči rozhorúčil, hlas mu znel rozhodne a justičný radca sa poponáhľal povedať, ako *on* takisto počúva, že Dag sa voči ostatným správa čestne. Radca svoje slová o staromódnosti a prísnosti zaobaľoval a zjemňoval. Napokon vyhlásil:

„No veď – je to veľkostatkár – ten Adelheidin muž, myslím.“ A vtedy sa mu akoby uľavilo a naplnila ho spokojnosť.

Po týchto slovách sa major Barre viac nedokázal ovládnuť. Rozosmial sa srdečným hrmotným, hlasným smiechom, až sa na neho vyplašene zadívali všetci v miestnosti. Justičný radca sa úplne vydesil. Vyčítal si celé svoje vystupovanie – a aj tento smiech, ktorý vyvolal nevítanú pozornosť, spôsobil *on*. Cítil sa nepríjemne hneď z *viacerých* príčin a pod parochňou, ktorú naďalej

nosil pre miznúce vlasy, mu vystúpili kvapky studeného potu. Samozrejme, predstieral, že nosiť parochňu mu prikazuje ohľad na staršie, dôstojné spôsoby.

Major sa konečne utíšil.

„Prepáčte mi, prosím, pán justičný radca,“ ozval sa, „že som sa musel rozosmiať, no keď si pomyslím na umelý titul veľkostatkár a na nastávajúceho zaťa, tak ma to až zabolí. Je to skratka sedliak a človek z lesa – lovec, bojovník, chlap – čo len chcete –, len nie veľkostatkár.“

Obrátili do seba ďalšie poháriky a justičný radca sa chcel čo najskôr dostať domov, aby pani radcovej povedal, že o Adelheidu nemusí mať strach – a hoci titul veľkostatkár majora Barreho rozosmial, radca ho doma rozhodne zamýšľal používať. Tento titul spolu s bohatstvom Daga Bjørndala výrazne zmenia situáciu – a Adelheidin nastávajúci je predsa navyše v rodinnom zväzku so zámožným obchodníkom Holderom, pretože starý Dag Bjørndal si vzal za ženu obchodníkovu neter, Teréziu Holderovú. Justičný radca vedel aj to. Zvláštne, koľko toho človek vie, ak chce – a tu bolo treba dostať sa k novému bohatstvu v rodine čo najbližšie.

Justičný radca sa tak ponáhlal domov, aby vyrozprával, čo sa dopyčul, až zabudol na dôstojný pokoj, ktorý si osvojil, odkedy sa stal radcom. Každý, koho cestou minul, sa za ním otáčal a čudoval sa, kam sa tak náhli.

Pani radcová, ktorá muža naučila, čo sa v jeho postavení patrí, a ktorá si vypestovala značný jemnocit, sa však mužovým rozprávaním odmietala utešiť; zvláštne sa ozlomkrky po francúzsky aj po nórsky

zaprisahávala, aká jej Adelheida Barreová bývala zavše drahá. Veru, dokonca sa nad Adelheidinými početnými cnosťami dala do plaču – nad jej jazykovými schopnosťami, jedinečnou francúzštinou, hudobným nadaním, majstrovstvom v domácich prácach, sčítanosťou, vznešenou krásou i prísnou výchovou, primeranou jej stavu, ktorej sa Adelheide dostalo u starej mamy, pani biskupovej, vďaka ktorej sa Adelheida mohla obrniť proti vtedajšej nemravnosti a svoju počestnosť si dokázala zachovať neporušenú. A to všetko chce zahodiť kvôli nejakému sedliakovi na ďalekom vidieku. Pani radcová okato plakala a smrkala do navoňanej vreckovky.

Justičný radca počúval ženine výlevy s čoraz väčším začudovaním. Kedysi sa od tejto istej ženy často napočúval o Adelheidinej domýšľavosti, urážlivosti, vznešenosti, ktorá neprináležala jej skutočným chudobným pomerom, a preto v ňom vzkĺčilo podozrenie, či predsa len niečo v jeho rozprávaní nespôsobilo, že žena odrazu ospevuje Adelheidu ako príklad cnosti.

II

Major Barre obýval dve izbičky a kuchyňu v drevenom domčeku na okraji mesta. Tamojšie ulice – či skôr cesty – sa skrúcali v krkolomných uhloch a záhradky pred niektorými domami vystupovali dopredu až tak veľmi, že sa pomedzi ne dalo chodiť iba úzkymi uličkami. Niekde dokonca vytrčajúce ploty úplne uzatvárali cestu, takže sa človek musel otočiť a hľadať obchádzku.

Stará slečna Eleonóra Ramerová nakoniec musela poprosiť akéhosi ufúľaného chlapca, aby jej ukázal, kadiaľ sa k príbytku majora Barreho dostane.

V bráne nadišlo zastala, aby si napravila kučeravé vlasy pod klobúkom a záhyby šiat pod plášťom, starostlivo si napla dlhé, tmavé rukavice po lakty a prehodila drobný dáždník z ruky do ruky. Takto neskoro na jeseň sa bez dáždika nezaobišla. Trvalo jej hodnú chvíľu, kým zaklopala. Prišla kvôli neteri Adelheide, ktorú už nevidela sedem rokov. Zvest, ktorú sa dopočula, ju prinútila porušiť niekdajšie predsavzatie, že majora Barreho už v živote nechce vidieť. Jej sestra sa s Barrom rozviedla pred sedemnástimi rokmi kvôli majorovým lúboštným avantúram a nadmernému utrácaniu a odvtedy sa už slečna Ramerová s majorom nestretla. Desať rokov po rozvode pani Barreová umrela, a tak dcéra musela odísť bývať k otcovi. Odkedy sa slečna Ramerová nastahovala

do mesta, veľaokrát mala chuť neter navštíviť, *nežiadalo* sa jej však stretnúť s majorom a Adelheida sa zrejme po presťahovaní necítila u prísnej tety vítaná, preto ju viac nenavštevovala, hoci sa jej mnohokrát žiadalo porozprávať sa s ňou. Obe kedysi bývali veľmi dobré priateľky.

Slečna Ramerová si veľaokrát prehodila dáždňík z jednej ruky do druhej, kým sa konečne odhodlala zaklopať. Otvorila jej Adelheida, a keď sa slečna dozvedela, že majora doma nezastihla, náramne upokojená vstúpila do domu. Adelheida asi mala z tejto nečakanej návštevy zmiešané pocity, no nasadila si čo najmilší úsmev, ponúkla tete stoličku a odišla do kuchyne, aby nechala zovrieť vodu na čaj a hádam tiež preto, aby si utriedila myšlienky pred tým, čo ju práve nepochybne čakalo. Slečna Ramerová sa dôkladne porozhliadla po starostlivo udržiavaných, no chudobne zariadených izbách a rýchlo si utrela oči, aby neprezradila rozrušenie, keď začula Adelheidu prichádzať. Ani teta sa nekúpala v peniazoch, vlastnila však starý krásny nábytok a ďalšie veci, zatiaľ čo v tomto dome prezrádzali iba staré hodiny a pár drobností, že tu bývajú ľudia z vyšších vrstiev.

Kým sa varila voda na čaj, Adelheida stále odbiehala; a až keď ochutnali čaj a zjedli pár suchých keksov so zaváraninou, sa slečna Ramerová rozhovorila. Vra-
vievalo sa, že sa podobá na mamu, pani biskupovú, a preslávila sa priamostou vo všetkých veciach.

„Tak, drahá Adelheida,“ začala teta rozprávať, „akiste rozumieš, že ma cez prah tvojho otca privádzajú mimoriadne závažné dôvody. Čosi som sa o tebe dopytala – áno, ide o tvoju svadbu. Viem si predstaviť,

že ťa k nej prinútil otec, a preto považujem za povinnosť pohovoriť si o tom s tebou. Pri príjmoch z mojich hudobných lekcí a pri tých drobných prostriedkoch, ktoré vlastním, nepochybne pochopíš, že môžem prispieť iba málom; no aj tak sa s tebou rada podelím, aby som ťa od tej svadby zachránila. Ty môžeš využiť vlastné schopnosti a znalosti a určite si s tým poradíme.“

Pripojila ešte pár francúzskych viet o tom, ako mamon už mnohých priviedol do zúfalstva.

Adelheida sedela so sklonenou hlavou a potláčala v sebe úsmev.

„Ale drahá teta,“ ozvala sa, „prečo si myslíš, že sa veci majú takto?“

„Myslím?“ odsekla slečna Ramerová. „Zabudla si na rozhovory, ktoré sme na tieto témy viedli? Nevysvetlila som ti, ako je to s nami ženami v našej rodine? Nepospomínala som ti živé príklady? Ako ich všetky postretlo nešťastie? Zabudla si na osud vlastnej matky? Nepovedala som ti, že žiadna žena v našej rodine nezíska svojho milovaného a že si vydajom za iného privolá nešťastie? Teba oslepilo bohatstvo, Adelheida, a keď teraz vidím, v akej biede tu žiješ, rozumiem tvojim krokom; ale rozmysli si, čo urobíš, kým nebude neskoro.“

„Ale drahá teta,“ opáčila Adelheida.

„Nie, nie,“ pokračovala slečna Ramerová a buchla čajovou šálkou o stôl. „Nevieš, do čoho sa rútiš. Keby aspoň išlo o človeka z vyšších vrstiev, o muža so vzdelaním, ktorý by bral ohľad na tvoju náтуру, ako lekárnik Bohr, ale...“ a tu slečna Ramerová prekvapene zodvihla zrak.

Adelheida vstala a teta na ňu nechápavo hľadela – na jej vzpriamenú, urastenú postavu, hrdó vztýčenú hlavu; nato sa však postavila aj biskupova dcéra. Siahala zároveň s Adelheidou a napriek bezmála päťdesiatim rokom si zachovala zreteľné zvýšky dávnej krásy a postoja.

„Úprimne dúfam, že tá lesk bohatstva neoslepil až tak,“ povedala zostra, „že by si nezniesla vypočuť si názor vlastnej tety.“ A po francúzsky dodala: „Uvedomuješ si, že tak urážaš nielen svoje vzdelanie, ale ohrozuješ aj vlastné telo?“

„Ticho, teta!“ okríkla ju Adelheida a prikryla si tvár dlaňami, „ja ho milujem... už nič nehovor.“

Slečna Ramerová ostala ako obarená. Hýbala perami; nevychádzal však z nich žiaden zvuk, iba zmätene upierala na Adelheidu svoj zrak.

„Miluješ ho,“ zašepkala naveľa. A sotva počuteľne zopakovala: „Miluješ...“

Opäť si obe sadli, no ani jedna sa viac nedotkla šálky.

Slečnu Ramerovú stretnutie úplne vyviedlo z miery. Čakala, že hrdú Adelheidu nájde, ako plače a zúfa si kvôli vlastnému poníženiu, a dúfala, že bude môcť prejsť hnev nad bezcharakterným majorom, ktorý ide predávať vlastnú dcéru. A naostatok sa nádejala, že ako milosrdný človek bude smieť odvieť Adelheidu späť k sebe domov. Asi si tiež vypočítala, že s príchodom netere nebude viac potrebovať slúžku, a tak skrátka ušetrí peniaze. Takto však všetky jej plány stroskotali.

Slečna Ramerová nad šálkou čaju dlho neprehovorila slova. Je trpké pripadať si ako záchranca a potom zistiť, že nikoho zachraňovať netreba. Úporne rozmýšľala,

pred čím by Adelheidu predsa len mohla zachraňovať, až na čosi konečne prišla.

„Nikdy som ti nepovedala, Adelheida,“ ozvala sa, „že sa náramne podobáš na maminu mamu. Ako tu sedím a po toľkých rokoch sa na teba pozerám, až zarážajúco mi ju pripomínaš. A vieš, čo o nej vraveli. Mala dve chyby. Na ženu bola trocha privysoká a priveľmi jej narástol nos, inak stelesňovala dokonalosť. Máš presne tie isté chyby – inak si ale – áno, si krásna, Adelheida. A to asi vieš aj sama.“

Adelheida sa viditeľne začervenala a pokúsila sa namietat, slečna Ramerová sa však už rozbehla a nenechala sa zastaviť.

„Moja mama bola takisto veľmi šťastná, že ťa u seba mala posledných desať rokov. Asi ti to nikdy nespomenula, mne však prezradila, aká si bola neuveriteľne učenlivá. Povedala, že ťa s tvou mamou naučili dokonale rozprávať po francúzsky a že si vcelku doma v nemčine i latinčine, ovládaš tiež mnohé grécke sentencie; chválila tvoje hudobné vlohy a bola mimoriadne spokojná, ako sa dokážeš postarať o domáce práce. Sama vieš, že tvoja mama nikdy s nikým nebola spokojná, a keď ťa dokonca pochválila, muselo to niečo znamenať, Adelheida. Mama mi tiež pred smrťou stihla povedať, ako ju teší, že ťa tak dobre ustrážili pred akýmkoľvek románikom, hoci si už vtedy mala takmer dvadsať rokov. Zo srdca ľutovala všetky tie úbohé dievčatká, ktorým sa ktosi pripletie do cesty, už keď majú trinásť-štrnásť, sotva stihnú konfirmáciu, a dajú ich dokopy s nejakým pôžitkárom. Chcela, aby si sa rozhodovala až ako dospelá a (tu slečna Ramerová prepukla v plač) ako poslednú vec mi povedala, nech ťa nabádam, aby si vytrvala,

kým príde ten pravý, pretože Adelheida, tá sa narodila pre vznešený svet, tak zneli mamine slová.“

Slečna Ramerová sa nahlas rozvzlykala a Adelheida si rýchlo utrela oči vreckovkou a pohnuto sklopila zrak. Netušila, že jej prísna stará mama sa nad ňou zamýšľala až tak hlboko.

Slečna Ramerová dlho sedela a kde-tu upustila slzu, ponorená do vlastných myšlienok, potom sa ale znova narovнала.

„Drahá Adelheida,“ ozvala sa, „ máš už síce dvadsaťsedem rokov, mnohé sa však dobre vydajú aj v takom veku – a dopočula som sa o mnohých nápadníkoch, čo po tebe pokukujú. Nezdá sa ti, že je nezmyselné so všetkými tvojimi cnosťami – krásou, znalosťami, schopnosťami a jemnou náturou – zahodiť sa ďaleko od ľudí iba kvôli týmto rousseauovským rozmarom?“

„Rousseauovským?“ Adelheida sa prudko vzpriamila na stoličke.

„Áno,“ pokračovala slečna Ramerová bez prerušenia, „ak nejde o bohatstvo – a vravíš, že ho miluješ – a tvoj vlastný otec ho označil za hrubého sedliaka – veru, za lovca – a lesného človeka, ostáva jediné vysvetlenie...“

Adelheida sa vypäla v celej svojej výške a temným rozochveným hlasom sa opýtala:

„Otec povedal, že Dag je hrubý?“

Slečna Ramerová s úžasom i so zdesením civela na neterin krásny, ale hrozivý výzor.

„Nie, možno to nepovedal presne *takto*. V každom prípade vraj nie je veľkostatkár – a pracuje spolu s ostatnými – a chodí do lesa a (hlas slečny Ramerovej sa zachvel) – loví. Toto povedal tvoj otec justičnému radcovi Gabbemu.“

Temnota v Adelheidinej tvári sa rozplynula do ľahkého úsmevu. Vedela, že otec považuje radcu za najväčšieho blázna v meste, a dobre chápala, prečo to o Dagovi povedal otec práve *radcovi*. Upokojená si sadla.

Slečna Ramerová si všimla Adelheidin sebaistý úsmev a – možno ním povzbudená – vypálila svoj posledný rozhodujúci výstrel.

„Donieslo sa mi tiež,“ povedala, „že títo Bjørndalčania sú bezohľadní a tvrdí. Milá Adelheida (tu prešla do francúzštiny), uvedomuješ si, čo znamená deliť sa o lôžko s takým človekom?“

Ďalej sa nedostala.

„Ale teta,“ vyhrkla Adelheida vydesene. Potom dodala tichšie: „Vďaka, že si mi chcela pomôcť, ale to všetko je úplne inak, než si myslíš – tak *veľmi* inak...“

Keď sa teta Eleonóra zodvihla na odchod, pripadala si zmätená, akoby navštívila celkom iný svet než ten jej, a popravde sa aj skutočne ocitla vo svete, ktorý bol pre ňu nový a cudzí.

„No, veď sa predsa s tými ľuďmi uvidím na svadbe,“ vyhlásila vo dverách cestou von.

Keď slečna Ramerová odišla, Adelheida napriek všetkým zvyklostiam nechala čaj čajom, zamyslene si sadla a podoprela si bradu rukou.

Návšteva v nej rozjatrila množstvo spomienok – na svoju mamu a starú mamu, na ich slová o tom, akí sú všetci muži pokrytci. O mužovi, ktorého si vybrala, však žiadne pochybnosti nepripúšťala. Bola si istá, že ak by mama so starou mamou poznali *jeho*, nevyjadrovali by sa tak trpkou. Vďaka svojej vyzretosti a všetkým znalostiam Adelheida tak ako aj ostatné ženy verila *svojmu* vyvolenému.

Záplava slov tety Eleonóry však v nej prebudila iné myšlienky. Aj taký vznešený človek ako teta šliapal a siahahal po jej tele vlastnými úvahami. Prečo si ľudia nevedia dať navzájom pokoj?

A svadba! Pomyslenie na ňu Adelheida doteraz odháňala. Svadbu má predsa vystrojiť jej otec a *ten* na také veci nemá prostriedky. Takže si upokojená pomyslela, že to nebude žiadna svadba s hosťami, ale len jednoduchý obrad. Teta, taká rozumná – takže iste vedela, že majorovi Barremu chýbajú peniaze aj vlastný dom, aby mohol čosi také zabezpečiť – si ale napriek tomu bola svadbou neochvejne istá. Aj ostatní naznačovali niečo podobné. Čo tým teda všetci myslia?

V tom okamihu Adelheide svitlo. Ľudia – a aj teta – počítajú so svadbou na Bjørndale, s pravou trojdňovou sedliackou svadbou. Prísne a pohrdavo hovorili o hrubých sedliakoch; neodolateľne ich však priťahovalo sedliacke bohatstvo a dobrodružstvo – a život.

Adelheide sa pred očami mihali predstavy: na jednej strane snoriaci, dotieraví, tlačiaci sa mestskí ľudia, na druhej strane veľký štvorhranný dvor na Bjørndale so všetkými staviskami v prísnych radoch naokolo, kde má človek dostatok miesta na dýchanie.

Tieto predstavy potom prešla hmlistá možnosť, ba pravdepodobnosť, že starý Dag chce na Bjørndale skutočne vystrojiť veľkú svadbu. Adelheide ako prvé napadli svadobné šaty. Odkiaľ ich len vezme? Nepripúšťala si nič, čo by sa mohlo ukázať trápne, a v duchu seba samu uvidela ako nevestu – a ako všetky ženy sa kochala pomyslením na veľkú parádu. Vtedy ju náhle zasiahli slová tety Eleonóry a na rozdiel od väčšiny žien si uvedomila, čo je na svadbe škaredé. Je to skutočnosť,

že sa ľudia zhŕknu okolo dvojice, ktorá by mala ostať v pokoji a osamote. Je to ten starý odporný zvyk, že sa rodina a priatelia tisnú okolo tých dvoch, ktorých čaká svadobná noc, a ostatní sa na nich tlačia preto, aby do seba zhlboka nasávali spomienky na vlastné zážitky, alebo – tí slobodní hostia – aby sa pri nich zhlboka a dusivo rozochvela túžba po čomsi žiaducom.

Adelheida Barreová dlho stála a uprene hľadela pred seba. Farba jej očí sa – podľa osvetlenia a nálady – dokázala zmeniť z nevädzovo belasej na žulovo sivú, akú mali aj teraz, a v jej vnútri akoby sa zo všetkých farieb a všetkého jasu z krásnych snov stala sivá, hustá hmla, v ktorej tápu poloslepí ľudia. Áno, takto si ľudia navzájom zasahujú do životov.

Vtom zo seba striasla ťažobu, oči jej ožili a zmodreli. Mala na svete dôverníka, ktorý vyžaroval životnú silu. Teraz nemyslela na ženícha – v tejto veci nie; ale na jeho otca. Starému Dagovi môže povedať, že si žiadnu svadbu neželá, a nemusí mu vysvetľovať všetko to, čo vlastne nikomu nemožno povedať. Vedela, že postačí poprosiť, aby svadbu nechystal. Starý Dag sa na ňu skúmavo zadíva, vytuší však, že ho neprosí len tak, a viac sa nebude pýtať.

Musela sa v duchu pousmiať. Naozaj platilo, čo vyhlásil jej otec. Ani starý Dag nie je veľkostatkár, ale „iba sedliak“... Uvažuje vlastným spôsobom. Iným ľuďom by musela siahodlho vysvetľovať, prečo svadbu nechce, a tí by sa napriek tomu nedokázali zbaviť chuti na svadobnú hostinu – a vlastná túžba po hostení by im znemožnila pochopiť čokoľvek iné.

Starého Daga chute nezáväzovali. Pochádzal z rodu, ktorý sa vyznačoval vôľou, a preto rozumel, že iní ľudia

majú vlastnú vôľu. Ak mu Adelheida oznámi, že si svadbu nepraje, objaví sa mu v očiach otázka. No keďže si u nej doteraz nevšimol žiadne nezmyselné nápady, pochopí, že na také neobvyklé želanie musí mať vážny dôvod. A ak mu nepovie nič bližšie, starý Dag sa dovŕtípi, že ide o vec, ktorú Adelheida nedokáže vyjadriť slovami. Nevestu bude považovať za dostatočne dôležitú osobu na svadbe a neusporiada žiadnu slávnosť, ktorá by sa Adelheide protivila.

Tieto myšlienky ju úplne pohltili, tak živo jej pripomínali všetky ostatné krásne obrazy, čo sa v nej spájali s „bezohľadným, tvrdým“ starcom na Bjørndale, ktorý sa mal čochvíľa stať jej druhým otcom.

Jej druhým otcom, veru. Vtedy si to jasne uvedomila a rozhodla sa, že o vlastnej svadbe predsa len nepovie ani slovo. Ak si starý Dag zmyslí, že svadbu vystrojí, ona si bude musieť prejsť *tým istým*, s čím sa museli zmieriť všetci ostatní, hoci by to na veľký obrat v jej živote malo vrhať hnusné tiene.